

MIROLJUB

GODINA: XXVI.

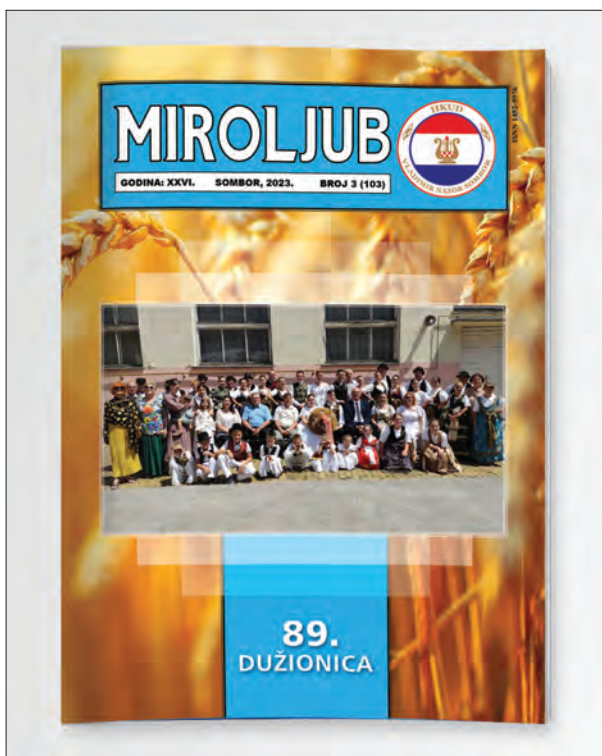
SOMBOR, 2023.

BROJ 3 (103)

ISSN 1452-5976

89. DUŽIONICA

Poštovani čitatelji »Miroljuba«, pred vama je novi broj. Iako je pauza između dva broja bila malo duža, pripremili smo za vas brojne izvještaje, baš onako kako ste i navikli od nas.

Ovaj broj je više posvećen dramskoj sekciji našeg Društva. Jedan od razloga je i to što izlazi točno za 14. izdanje Međunarodne smotre amaterskih dramskih društava.

U ovom broju možete pročitati kompletnu retrospektivu spomenute manifestacije koja iz godine u godinu dobiva sve više na značaju. Takođe, rubrika »Iz arhive« posvećena je dramskoj sekciji i njenim samim počecima.

U ovom izdanju mogu se pročitati izvještaji sa Sabora, »Dužionice«, ali i brojni tekstovi o aktivnostima najmlađih članova Društva.

Aktivni su bili i folklorasi, pa se tako među stranama novog broja »Miroljuba« našao i bogat izvještaj o njihovim putovanjima i nastupima.

Tu su i stalne rubrike koje volite – Šarena strana, duhovne strane kao i zdravstveni kutak.

I u ovom broju na samom kraju svog uvodnika moram se zahvaliti mojim »saborcima« Ivani i Srđanu na predanom radu i trudu da broj ovako, slobodno mogu reći, dobro izgleda.

Do sljedećeg broja.

Marko Lončar

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Marko Lončar, glavni i odgovorni urednik lista;

Alojzije Firanj, zamjenik glavnog urednika;

Ivana Petrekanić Sič, lektorica/korektorica;

Vesna Čuvardić, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Emil Antunić,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Matarić.

List je registriran u Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije, broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): loncar.marko92@gmail.com

Telefon(urednik): 0631089658

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 300 primjeraka

SABOR 2023.

Prema odredbama iz Statuta »Nazora« i ove godine smo održali Sabor u prvoj polovini godine. Pozivu Upravnog odbora odazvalo se pedesetak članova. Saborom je predsjedavao je **Emil Antunić**.

Predsjednik Društva je pozdravio nazočne i pozvao ih da minutom šutnje odaju dužnu poštu preminulim članovima, a bilo ih je velik broj, među njima i **Pavle Matarić**.

Predsjedavajući je pročitao i predložio uobičajeni dnevni red koji je jednoglasno prihvaćen. Prišlo se realizaciji pojedinih točaka od koji je najveću pozornost izazvalo Izvješće pročelnika sekcija kao i financijsko poslovanje u protekloj godini. Nakon detaljnih analiza rada Društva po sekcijama, konstatirano je da su sekcije odradile sve predviđene aktivnosti i »pokupile« gostovanja i najvažnije domaće manifestacije.

Izvještaji koji su ohrabрили nazočne su rad dramske sekcije u dvije grupe, redovito pohađanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao i nastavak rada na digitalizaciji i uređivanju knjižnice.

Za adaptaciju prostorija pribavljan je novac iz projekata, a za sportsku sekciju prijedlog predsjednika je da se registrira kao pravna osoba u APR-u kako bi aplicirala na natječaje iz domene sporta i tako pribavila novac za svoje narasle potrebe.

U daljnjem tijeku sjednice Sabora bilo je izvješće predsjednika o radu Društva u cijelosti, kao i program rada do kraja ove godine. »Bilo je dobro, ali svakako može bolje, čemu treba stremiti«, zaključak je sjednice.

Nakon kraćih diskusija, predsjedavajući je zaključio rad Sabora i pozvao nazočne na domjenak.

ing. Mata Matarić

89. »DUŽIONICA«

Čuvajući tradiciju, njegujući običaje, 89. put, bez prekida, održali smo najvažniju manifestaciju Hrvatskog doma u Somboru – »Dužionicu«. U sklopu njene proslave održane su propratne aktivnosti, a sve u organizaciji Izvršnog odbora pa su podijeljena zaduženja. Kod župnika **Josipa Pekaovića** dogovoren je protokol najvažnijeg dijela svečanosti u crkvi Presvetog Trojstva, te određen datum »Dužionice« – 23. srpnja 2023.

Određeni su bandaš i bandašica, a to su bili **Marko Firanj**, koji je završio školovanje u somborskoj Gimnaziji, i **Nikolina Petrović**, koja je upisala prvi razred Gimnazije. Održan je sastanak u kabinetu gradonačelnika skupa s predstavnicima UG-a »Bunjevačko kolo« iz Sombora, oko predaje kruha gradonačelniku Sombora **Antoniju Ratkoviću**.

Po tradicionalnom slijedu događaja, u sklopu žetvenih svečanosti održana je radionica pletenja krune i ukrasa od žita, koji će biti podijeljeni svim sudionicima

»Dužionice«. U radionici su sudjelovali bandaš i bandašica sa svojim roditeljima, članovi starije i mlađe folklorne skupine i članovi drugih sekcija i aktivnosti u Hrvatskom domu.

Tradicionalno, u petak navečer, uoči »Dužionice«, održana je književna večer u suorganizaciji s Katoličkim društvom »Ivan Antunović« iz Subotice, kao dugogodišnjim partnerom u organizaciji ove naše najvažnije manifestacije. Nova knjiga mons. **Stjepana Beretića** »Prilozi za povijest Katoličke crkve u Bačkoj« predstavljena je tu večer, kao i ovogodišnji bandaš Marko Firanj i bandašica Nikolina Petrović. Sve je praćeno pjesmom našeg pjevačkog zbora.

Središnji događaj ovogodišnjih žetvenih svečanosti, u nedjelju, 23. srpnja 2023., započeo je okupljanjem sudionika i gostiju u Domu, te mimohodom do župne crkve Presvetog Trojstva, gdje je misno slavlje predvodio župnik Josip Pekaović. U povorci su sudjelovali djeca i mladi,

njih oko 50, i stariji članovi naših sekcija u narodnim nošnjama.

Odigrano je zajedničko Veliko kolo na gradskom trgu Presvetog Trojstva, uz mnoštvo publike, prolaznika i turista koji su se zatekli u to vrijeme u gradu.

Program u Velikoj dvorani somborske Županije ispunjen je predajom kruha gradonačelniku Antoniju Ratković i prijemom u njegovom kabinetu.

Nastavak proslave bio je u velikoj dvorani Hrvatskog doma, uz glazbu i risarski ručak.

Ovoj proslavi nazočilo je 30-ak uzvanika, gostiju, na čemu smo im zahvalni, posebno velečasnom Josipu Pekanoviću,

savjetnici ministrice kulture R. Srbije **Almi Rizvanić**, generalnom konzulu RH **Velimiru Pleši**, predstavnicima Gradske uprave Sombora, župniku župe Svetog Križa **Josipu Štefkoviću**, kao i braći karmelićanima predvođenim priorom o. **Stjepanom Vidakom**. Tu su bili i predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU »Hrvatska riječ«, te predstavnici udruga kulture iz grada i okolice.

Čuvajući tradiciju, naši bandaš i bandašica odazvali su se pozivu na »Dužionicu« u Lemešu i na »Dužijancu« u Subotici.

Ova manifestacija financijski je podržana od Grada Sombora i Središnjeg

državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S razlogom je primijećeno da ovoj velikoj manifestaciji nisu prisustvovali neki članovi Upravnog odbora iz njima, a i drugima, poznatih razloga, ali to govori o njima samima.

Dogodine nas čeka obilježavanje 90. »Dužionice« i svi imaju šansu da se iskažu.

ing. Mata Matarić

GODIŠNJI SUSRET PODUNAVSKIH HRVATA U GAJIĆU

Nakon prošlogodišnjeg susreta i proslave 300 godina crkve sv. Petra i Pavla u Topolju, Osječko-baranjska županija organizirala je u Gajiću (RH) godišnji susret podunavskih Hrvata.

O položaju, potrebama i problemima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Mađarskoj, te unaprijeđenju njihove suradnje smatičnom domovinom Hrvatskom, govorili su predstavnici ministarstava, diplomacije, državnih institucija, manjinskih stranaka, a predstavnici ovdašnjih Hrvata bili su ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Republike Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, te predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u RS **Jasna Vojnić**.

»Osječko-baranjska županija među prvim je županijama u Hrvatskoj koja je prepoznala naše potrebe i povećala potporu i zato smo i mi danas ovdje. Neke od tema o kojima smo danas govorili zajedničke su Hrvatima u Srbiji odnosno Mađarskoj, a to je primjerice bunjevačko pitanje i razdvajanje hrvatskog korpusa na nekoliko dijelova. Ima i onog u čemu se puno razlikujemo kao što je uključenost u politički i institucionalni sustav, te financiranje,

što Hrvati u Mađarskoj svjedoče da je na izuzetno visokoj razini. Mi se s tim ne možemo pohvaliti, iako treba reći da je situacija po pitanju financijske potpore od strane RH u posljednjih nekoliko godina nešto bolja, zahvaljujući čemu možemo raditi na velikim projektima i napredovati kao zajednica«, istaknula je Vojnić.

O važnosti ovakvih susreta, Žigmanov je rekao:

»Važnost ovakvih susreta je da se na jednom mjestu kontinuirano vode debate o izazovima, stanju i problemima koji postoje kada je u pitanju suradnja hrvatskih zajednica u ovom dijelu srednje Europe. Vidimo da postoje uzlazni trendovi, primjeri dobre prakse, a ovakvi skupovi su prilika da svestrano sagledamo situaciju, da vidimo gdje možemo napredovati i što treba učiniti da se pogreške koje postoje na neki način razriješe.«

Neke od poruka visokih dužnosnika s ovog skupa su: »Naš identitet moramo čuvati gdje god bili«, »U drugi plan staviti stvari koje nas razjedinjuju, a u prvi plan operativnu akciju«, »Financijska potpora je izuzetno važan dio za opstanak zajednice«...

*Tekst i fotografije:
NIU »Hrvatska riječ« Subotica*

GOSTI IZ NOVE GRADIŠKE

Našim polaznicima koji izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i dječjoj folklornoj grupi, 17. lipnja 2023. u gostima je bio »Ansabl flauta Le pont« iz Nove Gradiške.

Ovo je bila prilika da članovi dječje folklorne skupine prvi put obuku narodnu nošnju i zaigraju pred publikom, i to inozemnom. Bili su sjajni, zadovoljni i sretni što im je prvi nastup uspio. Time su zahvalili roditeljima koji ih dovode na probe, a naročito koreografkinji **Ljiljani Šprajcer** koja ih stručno podučava.

Mirjam Firanj recitirala je pjesmu **Vladimira Nazora** i **Antuna Gustava Matoša**, a njezin brat **Ilija Firanj** pjesmu **A. G. Matoša**. Program je vodila naša polaznica **Lana Milošević**.

Gosti su dan prije, 16. lipnja, imali koncert u karmelskoj crkvi sv. Stjepan Kralj u Somboru. Koncert je trajao sat vremena pred punom crkvom slušatelja. Dio svog repertoara prikazali su i u našem Domu.

Marija F. Matarić

MALI FOLKLORAŠI PRVI PUT U NARODNIM NOŠNJAMA

Naši folkloriši sudjelovali su u povorci na svetkovinu rođenja sv. Ivana Krstitelja i obljetnici prelaska u vječnost o. Gerarda.

Prvi put u narodnim nošnjama naši mali folkloriši i polaznici koji izučavaju

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, aktivno su sudjelovali na misnom slavlju u somborskom Karmelu.

Marija F. Matarić

LJETOVANJE U NOVOM VINODOLSKOM

Ove godine su tri polaznika »naše škole«, koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, provela 10 dana na ljetovanju u Novom Vinodolskom, a domaćin im je bio Crveni križ. Na ljetovanju su bili **Dario Pekanović** i **Leona** i **Ivan Čeljuska**. Svo troje od prvog razreda izučavaju ovaj izvannastavni predmet.

Organizator ljetovanja je Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji.

Sportske aktivnosti, duhovne radionice, tematski kvizovi, ples, disko večeri i uživanje na plaži, samo su neki

od sadržaja u kojima su uživala djeca iz Sombora, Berega, Sonte, Plavne, Vajske i Rume.

»Posebno je zadovoljstvo pružiti ovakav poticaj našoj djeci te ih na taj način potaknuti u učenju hrvatskog jezika. Na ovakav način iz godine u godinu stvaraju se nova prijateljstva i uspomene koje se pamte te produbljuje povezanost s matičnom domovinom«, izjavila je članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević**.

Marija F. Matarić

DARIO PEKANOVIĆ NA PUTOVANJU
U ZAGREB, SINJ I SPLIT

Učenci osmih razreda iz Sombora, Monoštora, Berega, Đurđina, Male Bosne i Subotice koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku odnosno izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture boravili su od 11. do 15. travnja na malom maturalcu u Zagrebu, Sinju i Splitu. Uz profesore, s učenicima su na izletu boravili, u ime organizatora putovanja Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević** i voditelj Kabineta predsjednice HNV-a **Filip Čeliković**.

Prva dva dana osmaši su boravili u hrvatskoj prijestolnici – Zagrebu, gdje su imali prigodu upoznati povijesnu jezgru grada, obići Muzej iluzija, Tehnički muzej »Nikola Tesla« te Park Maksimir i Zoološki vrt Grada Zagreba. Uslijedio je posjet Gradu Sinju – Muzeju Sinjske alke, Svetištu Gospe Sinjske i utvrdi Kamičak. Drugi dio putovanja učenici su proveli u Splitu gdje su uživali u razgledanju grada panoramskim autobusom te obišli splitske znamenitosti.

»Maturalna putovanja koja HNV organizira dugi niz godina za učenike nastave na hrvatskom jeziku iznimno su

važna kako bi se naša djeca upoznala i povezala sa svojom matičnom domovinom, doživjela njezine ljepote i povijest, a pritom nje govala zajedništvo među sobom koje će se nastaviti u srednjoj školi. Sve bi to bilo teško izvodljivo bez podrške institucija i pojedinaca iz Republike Hrvatske. Velika hvala ravnateljici Učeničkog doma Marije Jambrišak **Josipi Galić** iz Zagreba i ravnatelju Učeničkog doma Split **Mladenu Kamenjarinu** koji su osigurali besplatan smještaj našim osmašima te gospodinu **Goranu Ugrinu** i Gradu Sinju na njihovom gostoprimstvu«, izjavila je Stipančević.

Marija F. Matarić

UČIMO HRVATSKI JEZIK U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU

Pozivaju se roditelji da upišu svoju djecu da izučavaju Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Nastava se održava ponedjeljkom od 10 do 17 sati. Vrijeme nastave će se prilagoditi polaznicima.

Više informacija može se dobiti na telefon 069 412 5 313 ili ponedjeljkom u učionici Hrvatskog doma u navedenom terminu.

Marija F. Matarić

IZBORNIM PREDMET HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE		
ZAŠTO?	KAKO?	TKO?
<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje intelektualne i kreativne sposobnosti • upoznavanje i otkrivanje kulturne baštine i povijesti Hrvatske i svijeta • razvijanje kritičkog i kreativnog mišljenja • razvijanje komunikativnih i socijalnih vještina • razvijanje samostalnosti i odgovornosti • razvijanje interesa za kulturu i nacionalnu baštinu • razvijanje poštovanja različitosti i tolerancije 	<p>Škole imaju obvezu osigurati nastavu u skladu s nacionalnim kurikulumom koji sadrži mogućnost izbora 15 polikurikularnih nacionalnih jezika i jezika svih nacionalnih manjina.</p> <p>Učiteljstvo na učilištu treba osigurati kvalitetu nastave, a nastavni materijal treba biti prilagođen potrebama nastave hrvatskog jezika.</p> <p>Učiteljstvo treba osigurati da učila sadrže sadržaj iz čl. 12. Statuta Republike Hrvatske, osim ako je drukčito određeno u Statutu županije.</p> <p>Učiteljstvo treba osigurati da nastava bude kvalitetna i zanimljiva.</p> <p>Učiteljstvo treba osigurati da nastava bude kvalitetna i zanimljiva.</p>	<p>Predmet može izučavati od prvog do petog razreda osnovne škole, a nastava se može održavati i u drugim obrazovnim ustanovama.</p> <p>Nastava se može održavati i u drugim obrazovnim ustanovama.</p> <p>Nastava se može održavati i u drugim obrazovnim ustanovama.</p>

FOLKLORAŠI U KAĆMARU

Kulturna manifestacija »Bunjevci bez granica« koja okuplja Hrvate Bunjevce iz Srbije i Mađarske održana je 3. lipnja u Kaćmaru u Mađarskoj.

Organizatori 6. po redu festivala bili su Hrvatska samouprava Kaćmara i Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije. Među desetak gostujućih društava nastupila je i naša folklorna sekcija te prikazala igru »Bunjevac«.

Cilj manifestacije je istaknuti povezanost naroda Bajskog trokuta (Subotica – Sombor – Baja), njihovu zajedničku bogatu baštinu, folklorne plesove, glazbu i nošnje, usprkos razdvojenosti zbog državne granice.

Na sastanku, koji je prethodio kulturnom programu, najavljeno je sljedeće okupljanje koje će biti održano u Somboru, a domaćin će biti naše društvo – HKUD »Vladimir Nazor«.

Valentina Džinić

»LIDAS 2023.« PLETERNICA

KUD »Orljava« iz Pleternice uputilo je poziv našem Društvu za prisustvo na organiziranoj 40. po redu Međunarodnoj smotri izvornog folklora pod nazivom »Lidas 2023«.

Fokloraši HKUD-a »Vladimir Nazor« su se 18. lipnja odazvali srdačnom pozivu organizatora i sa zadovoljstvom prikazali bunjevačke igre mnogobrojnoj publici na Trgu bećarca u Pleternici.

Manifestacija je imala za cilj prikazati publici bogata ruva, pjesmu, ples i običaje iz raznih mjesta diljem Hrvatske pa i iz našeg Sombora.

Valentina Džinić

FOLKLORAŠI HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« U KOPRIVNICI

Velika nam je čast što smo bili sudionici 16. Međunarodnog festivala folklor »Iz bakine škrinje« u gradu Koprivnici u Hrvatskoj.

Organizatori su folklorni ansambl »Koprivnica« u suradnji sa Zajednicom kulturno-umjetničkih udruga Koprivničko-križevačke županije.

Na ovoj velikoj manifestaciji su ugošćene folklorne skupine iz Meksika, Gruzije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Slovenije, Češke, Hrvatske.

Plesači i pjevači su svojim nastupima pokazali kako čuvaju i njeguju kulturnu baštinu i običaje svojih zemalja. Naša folklorna sekcija je prikazala bunjevačke igre i igre iz Bačke.

Zahvalni smo na srdačnom gostoprimstvu domaćina i organizatora kao i na svečanom prijemu kod gradonačelnika i župana Grada Koprivnice.

*Valentina Džinić
pročelnica folklorne sekcije*

»BODROG FEST 2023.«

Folklorna sekcija našeg društva imala je čast 12. kolovoza prisustvovati manifestaciji »Bodrog fest« u Monoštoru. Folkloriši su na centralnoj bini, pred brojnom publikom, prikazali bunjevačke igre. Nakon uspješno održanog programa, domaćini su ugostili izvođače prigodnom večerom, a potom je uslijedio zabavni program, koncert rock grupe.

Valentina Džinić

RADOVI NA ZAŠTITI KNJIŽNOG FONDA HKUD-A »VLADIMIR NAZOR«

Druga je godina kako su u tijeku radovi na stvaranja uvjeta za bolje čuvanje, zaštitu i korištenje knjižnog fonda specijalne knjižnice »Nazora«. Ove aktivnosti su započete 2022., kada je uređena prostorija: strop, zidovi i pod, na katu, gdje je preseljena knjižnica.

Iste godine naša je knjižnica, rješenjem Gradske biblioteke »Karlo Bijelicki« Sombor, upisana u Registar specijalnih knjižnica.

Tako stvoreni uvjeti omogućili su da se pristupi poslovima na reviziji knjižnog fonda, popisom neupisanih knjiga u knjigu inventara, izradi kataloga i izradi klasifikacije po UKD sistemu, što je sukladno Zakonu o bibliotečko-informacijskoj djelatnosti Republike Srbije.

Krajem 2022. godine Izvršen je nadzor nad našom knjižnicom od strane Gradske biblioteke Sombor.

U 2023. nastavljeno je s navedenim radovima na knjižnom fondu, nabavom nedostajućih ormara – policica za knjige te nabavom prozora.

Procjena je da u knjižnici ima između 5.000 i 6.000 knjiga. Do kraja godine završit će se navedene aktivnosti na zatečenom knjižnom fondu.

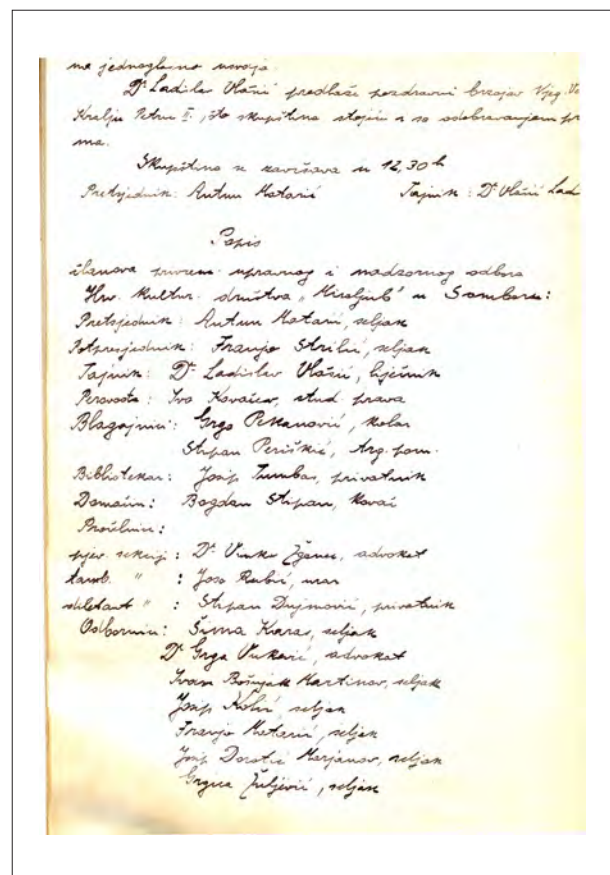
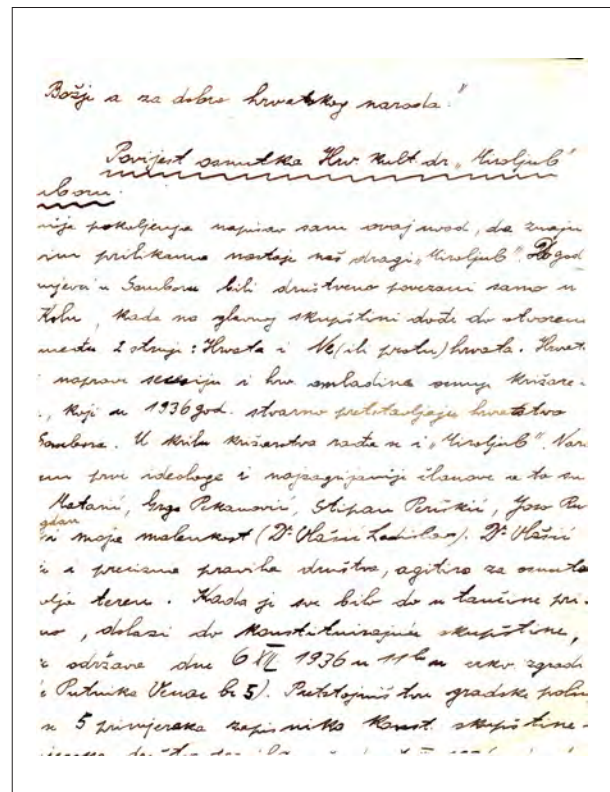
U 2023. godini knjižnica je obogaćena doniranim knjigama od NIU-a »Hrvatska riječ« i od privatnog donatora.

Za 2024. godinu u planu je digitalizirati knjižnicu i time osigurati elektronsku dostupnost i »otvaranjem« fondova uvećavati mogućnost stalnih čitatelja i novih korisnika. Plan nam je ostvariti pristup softveru COBISS koji predstavlja organizacijski model povezivanja biblioteka u nacionalni bibliotečko-informacijski sistem.

Brigom i aktivnostima na knjižnici maksimalno se trudimo zaštititi knjižni fond, koji je postojao već pri osnivanju KPD-a »Miroljub« 6. prosinca 1936. godine za koje nemamo podatke o veličini fonda, ali imamo podatak da je 1936. za brigu o knjižnici bio zadužen Josip Tumbas, privatnik.

Ovaj zahtjevni projekt financijski je podržan od Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije u 2022. i 2023. godini i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH.

Marija F. Matarić

MEĐUNARODNA SMOTRA AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« od 2010. godine organizira 14. Međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava. Idejni tvorac ove smotre je **Zvonimir Lukač**.

Budući da novi broj »Miroljuba« izlazi točno za ovogodišnje izdanje smotre, red bi bio da se prisjetimo svih do sada održanih.

1. (2010. godina)

Publici se prvo predstavila Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac s predstavom »Iščašena ideja«, autora **Vjekoslava Dominia** i redatelja **Ivana Bratkovića**. Tjedan dana kasnije Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte izvela je predstavu »Knez nije znao plivat« u režiji **Ivana Andrašića**. Zatim je odigrana predstava »Stipanova princeza« koju je izveo ansambl Hrvatsko bunjevačkog kulturnog-umjetničkog društva »Lemeš« iz Lemeša. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« predstavilo se s predstavom »Bubašvaba« u režiji **Lee Jevtić**. Predsjednik žirija **Mihajlo Nestorović** je za najbolju predstavu izabrao »Stipanolu princezu«, a nagrađeni glumci bili su **Lea Jevtić** i **Kristijan Kovač**.

2. (2011. godina)

Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Stanislav Preprek« iz Novog Sada predstavio se publici u Hrvatskom domu s predstavom »Atentatori« u režiji **Miljana Vujanovića**. Kulturno-umjetničko društvo »Jablanovec« iz Republike Hrvatske izvelo je predstavu »Kameni svati« u režiji **Lucije Hrnčević**. Domaćini, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« odigralo je predstavu »Da, to je užas« u režiji **Davida Tasića Dafa**. Predsjednik žirija **Mihajlo Nestorović** za najbolju predstavu je proglasio »Atentatore«, dok su nagrađane glumci bili **Katica Maurović** i **Vojislav Vlaški**.

3. (2012. godina)

Hrvatsko amatersko kazalište »Travnik« iz Bosne i Hercegovine izvelo je predstavu »Prokleta avlija« **Ive Andrića** u režiji **Ante Bilića**. Potom se predstavio »Picollo teatar« iz Staroga grada na Hvaru s predstavom »Seoski turizam« **Vinka Moderndorfera** u režiji **Majkla Babika**. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« predstavilo se s komedijom »Oporuka« u režiji **Marije Šeremešić**. Predsjednik žirija **Mihajlo Nestorović** proglasio je »Prokletu avliju« za najbolju predstavu, a nagrađeni glumci bili su **Klara Oberman** i **Tomislav Alapović**.

4. (2013. godina)

Smotru su otvorili domaćini iz Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« s predstavom »Apartman« u režiji **Jolike Raič**, potom je na daske koje život znače u Hrvatskom domu izašao Dramski odjel HBKUD-a »Lemeš« iz Lemeša, s predstavom »Tri puta Bog pomaže« koju je napisao **Marjan Kiš**, a režirao **Ilija Ezgeta**. Drugi dan smotre otvorila je Dramska sekcija Gradskog kazališta iz Belog Manastira s predstavom »Put po svijetu« po tekstu **Tode Nikoletića** u režiji **Danijela Taslanića Hermana**. Satiričko kazalište mladih Slavonski Brod odigralo je komediju »Tragičar nevolje« **Antona Pavlovića Čehova** u režiji **Silvija Stilinovića** i **Mateja Safundžića**. Predsjednik žirija **David Kecman Dako** proglasio je predstavu »Tragičar nevolje« za najbolju, a nagrađeni glumci bili su **Jolika Raič** i **Matej Safundžić**.

5. (2014. godina)

Peta po redu Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava otvorena je predstavom »Audicija« koji su izveli članovi HKUD-a »Vladimir Nazor«. Predstavu je režirala **Ljiljana Tomić Markovinović**. Nakon domaćina Kulturno-prosvjetno društvo »Jedinstvo – Egsység« Bajmak predstavilo se s predstavom »Ljubičice« **Ferenca Molnára** u režiji **Zoltána Baráciusá**. Sutradan je prvo nastupilo Amatersko kazalište »Belišće« iz Belišća s predstavom »Ljubavni ultimatum starog gospodina« **Fadila Hodžića** u režiji **Ivice Koprivnjaka**. Kraj smotre obilježilo je izvođenje predstave »Nagradna igra« Priločke amaterske scene čiji tekst potpisuje **Božidar Glavina**, a redatelj je **Dejan Novak**. Po odluci predsjednika žirija **Davida Kecmana Dake**, za najbolju predstavu proglašena je »Ljubičice«, a za najbolje glumce **Tatjana Kapor** i **Ivica Beretić**.

6. (2015. godina)

Prvo je izvedena monodrama Amaterskog kazališta »Belišće« pod nazivom »Đuka Begović«. Autor teksta je **Ivica Kozarec**, dok u predstavi igra i potpisuje režiju **Ivica Koprivnjak**. Drugu predstavu izveli su domaćini HKUD »Vladimir Nazor« pod nazivom »Ujež« **Branislava Nušića** u režiji **Ljiljane Tomić Markovinić**.

7. (2016. godina)

Sedmo izdanje smotre počelo je premijernim izvođenjem komedije »Žensko pitanje« **Fadila Hodžića** u režiji **Ljiljane Tomić Markovinić**. Drugog dana smotre KUD »Đeram« Viljevo predstavilo se s komedijom »Svakom jednom u životu krene« u režiji **Darka Ronde**. Odmah nakon njih Udruga ogranka seljačke sloge Buševca iz Republike Hrvatske izvela je komediju »Moderno doba« u režiji **Ivana Rožića**. Sudionicima su podijeljene zahvalnice i slike nastale na Likovnoj koloniji »Kolorit«.

8. (2017. godina)

Dramska sekcija HKUD-a otvorila je smotru s predstavom »Općinski nadzornik« **Franje Babića** u režiji **Ljiljane Tomić Markovinić**. Drugu večer smotre gostovalo je Gradsko kazalište mladih iz Viteza s predstavom »Šmizle« **Miroljuba Nenadovića** u režiji **Bruna Grebenara**. Drugu predstavu izveli su članovi Amaterskog kazališta Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac i to »Do posljednje kapi krvi«, tekst je napisala **Nina Horvat**, a redateljica je **Natalija Lacina**.

9. (2018. godina)

Smotru su otvorili domaćini HKUD »Vladimir Nazor« s predstavom »Matora dica« **Marjana Kiša**, a iste večeri odigrana je predstava Amaterskog kazališta Belišće pod nazivom »Ljubav na prvi pogled«. Druge večeri gostovali su glumci iz HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice s predstavom »'Ča Grgina huncutarija« po tekstu **Marjana Kiša**. Žiri u sastavu **Bojana Jozić** i **Marko Lončar** dodijelili su nagrade **Klari Oberman** i **Nikoli Prčiću** za glumce večeri, a predstava »'Ča Grgina huncutarija« proglašena je za najbolju.

10. (2019. godina)

Jubilarnu 10. Međunarodnu amatersku smotru dramskih društava otvorilo je revijalno igranje domaćina s predstavom »Matora dica«. Nakon njih na scenu Hrvatskog doma izašli su gosti iz Subotice HKC »Bunjevačko kolo« s predstavom »Skupština na čoši« **Marjana Kiša**. Druge večeri Sinjsko pučko kazalište odigralo je predstavu »Matane drž se« rađenu po tekstu i

režiji **Željka Vicurina**, a Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac izvela je komediju »Pidžama za šestoro« **Marka Kamelotija**. Po izboru žirija za glumce večeri proglašeni su **Nataša Vojnić Tunić** i **Zoran Krmarić**.

11. (2020. godina)

Zbog svima dobro poznate situacije s korona virusom, 11. izdanje smotre održano je na malo drugačiji način. Naime, članovi dramske sekcije snimili su polusatnu video snimku i tako napravili svojevrsnu retrospektivu svih održanih smotri. Video snimka može se pogledati na zvaničnom sajtu HKUD-a »Vladimir Nazor« Sombor.

12. (2021 godina)

Prvog dana smotre odigrane su dvije predstave. Prvo je izvedena »Oporuka« HKUD-a »Vladimir Nazor«, ovaj put u režiji **Lee Jevtić**, dok je drugu predstavu izveo Dramski studio »Sanjari«, a u pitanju je »Društvo mrtvih pesnika«, u režiji **Lee Jevtić**. Drugog dana prvo je izvedena predstava Sinjskog pučkog kazališta »A što rade Romeo i Julija«, a nakon njih Gradsko kazalište iz Viteza odigralo je predstavu »Pidžama za šestoro« čiju režiju potpisuje **Marko Marković**.

13. (2022. godina)

Prvog dana smotre odigrane su dvije predstave – »Društvo mrtvih pesnika« Dramskog studija »Sanjari«, te premijera predstave »Prosidba« **Antona Pavlovića Čehova**. Obje predstave režirala je **Lea Jevtić**. Drugog dana također su odigrane dvije predstave, prvo su se predstavili članovi Pučke scene iz Hercegovca s predstavom »Tri treća tromjesečja« čiju režiju potpisuje **Natalija Lacina**, a potom je odigrana predstava »Bespomoćna stvorenja« čiju režiju potpisuje **Silvio Stilinović**.

GERARDOVO 2023. U SOMBORU

U Karmelićanskoj crkvi u Somboru u petak i subotu, 23. i 24. lipnja proslavljeno je Gerardovo – rođendan za nebo sluge Božjeg oca **Gerarda Tome Stantića**.

Još kao mlad o. Gerard veli: »Hoću biti svet. Iz ljubavi prema Bogu hoću sveto živjeti...«. Ove misli obilježile su ovogodišnje Gerardovo, to jest proslavu 67. godišnjice njegovog prelaska u vječnost. Budući da je on bio zauzeti dušobrižnik za sve koji žive na ovom području, Dan oca Gerarda obilježen je na mađarskom i hrvatskom jeziku. U petak, 23. lipnja bio je dan za vjernike mađarskog govornog područja, a u subotu, 24. lipnja za vjernike hrvatskog govornog područja.

Velika je milost u jednoj biskupiji imati kandidata za oltar. Sluga božji o. Gerard zajednički je kandidat za proglašenje blaženim i svetim Subotičke biskupije i Karmelskog reda. Vjerujemo da se tijekom života omilio Bogu, da mu je sad još bliži, te može djelotvornije zagovarati narod Božji koji putuje prema nebeskoj domovini, prema svom konačnom cilju, savršenom životu, a to je zajedništvo života i ljubavi s Presvetim Trojstvom, Djevicom Marijom, anđelima i svim blaženicima. Nebo je konačan čovjekov cilj.

Za vjernike mađarskog govornog područja 23. lipnja koncelebriranu svetu misu predvodio je mons. **Ferenc Fazekas**, dijecezanski upravitelj Subotičke biskupije.

Središnje slavlje održano 24. lipnja započelo je duhovnim programom koji su pripremili vlč. **Dominik** i s. **Kristina Ralbovsky**, selezijanci suradnici, zajedno s animatorima i djecom iz oratorija »Don Bosco« iz Selenče. Oni su izveli igrokaz »S ocem Gerardom do svetosti«.

Tijekom duhovnog programa objavljeni su rezultati natječaja za vjeroučenike kojeg su raspisali Karmel u Somboru, Vicepostulatura o. Gerarda i

Katehetski ured Subotičke biskupije na temu »S o. Gerardom ka svetosti«. Pristiglo je stotinjak dječjih radova od kojih je stručni žiri mnoge nagradio.

Liturgiju je predslavio kardinal **Vinko Puljić**, nadbiskup vrhbosanski u miru, a uveličali su je članovi Katedralnog zbora »Albe Vidaković« pod vodstvom **Miroslava Stantića**, te mnogobrojni vjernici u bunjevačkim i šokačkim nošnjama i brojni hodočasnici iz cijele biskupije koji se na ovaj datum svake godine okupljaju u Somboru.

Izvori: glasilo Vicepostulature Otac Gerard i katolički mjesečnik Zvonik.

Priredio: Alojzije Firanj

2
0
2
3

GERARDOVO
S o. Gerardom k svetosti
Karmelska crkva sv. Stjepana, kralja, Sombor

PRIPRAVA: od 19. do 22. 06.
18:00 h. molitva svete krunice
18:30 h. sveta misa s propovijedi i molitva kod groba o. Gerarda

24. 06. SVETKOVINA ROĐENJA SV. IVANA KRSTITELJA
OBLJETNICA PRELASKA U VJEČNOST O. GERARDA

17:00 h. prilika za svetu ispovijed
17:30 h. molitva svete krunice
18:00 h. prigodni program (dodjela nagrada vjeroučenicima)
18:30 h. svečana sveta misa koju predslavi kardinal VINKO PULJIĆ, nadbiskup u miru nakon svete mise molitva na grobu o. Gerarda

VICEVI

E ne može!

U žestokoj svađi žena kaže mužu:

- Bolje da sam se udala za đavola nego za tebe!
- E, nisi mogla. Brak između bliskih rođaka zakonom je zabranjen!

Sin u šoku

Marija poslala malog Ivicu u trgovinu po kruh i mlijeko i dala mu krupnu novčanicu, pa kad se mali vratio i stavio vrećicu na stol, Marija ga upita:

- A gde je kusur?
- Ivica neuvjerljivo odgovori:
- Nema... Kupio sam žvake...
- Marija ga oštro pogleda:
- Otkad su to žvake 2000 dinara?
- Ivica slegne ramenima:
- Nemam pojma, i ja sam u šoku!

Opravdano

Policajac:

- Gospođo, znate li da ste vozili više od dozvoljene brzine?
- Osamdesettrogodišnja gospođa mirno odgovori:
- Da, znam, ali ja moram brzo voziti prije nego što zaboravim kamo idem.

Ima sve što treba

Kaže Stipan Perici:

- Ti si pravi magarac, samo ti još tribaju rogovi.
- Pa odakle magarcu rogovi? – upita ga Perica.
- E, onda ti ništa ne fali. – uzvratu mu Stipan.

Kako Japanac drži dijete? – Jede jednim štapićem!

Alojzije Firanj

BEĆARCI

*Ala ćemo poterati kera,
kad budemo ženili devera.*

*Imal' ovde kakva cura fina,
i ja imam za ženidbu sina.*

*Zelen ora širi se ko gora,
evo diko i našega Sombora.*

*Da je meni što je srcu drago,
ne treba mi ni carevo blago.*

*Malo zemlje i malo salaša,
dobre konje mudra kočijaša.*

*Lipu marvu i ženu čuvarnu,
sto ovaca i jednog magarca.*

Alojzije Firanj

ANEGDOTE

RECEPT ZA DUG ŽIVOT

Medicina se u današnje vrime ubrzano razvija, ljudski vik se stalno produžava. U štampi se često nalaze teme o dugovičnim ljudima i njihovom načinu života.

Vranjo je sideći sa svojim društvom u kafani, posli trećeg pelinkovca počeo glasno razmišljati:

– Šta treba raditi da bi čovok dugo živio? Neki kažu: žive u planinama, neki na morum a neki u gradovima pa dožive i priko 100 godina. Kako ja da doživim tolko godina?

Na to će njemu Jožika:

– Ja ću ti reći kada budem imao 95 godina.

UVIK SVEŽE

Mliko je bila osnovna životna namirnica u domaćinstvu. Na selu ko je imao kravu taj se nije bojo gladi. Pošto nije moglo dugo stajati, prerađivalo se u razne vrste sireva, kajmak, maslo...

Zoran je donosio domaće mliko sa salaša, od svog brata Vinka. No njegov susjed Mato je kupovao u marketu:

– Ne volim ja to domaće mliko, moraš ga kuvati, ima kajmaka debelo ko prst, ne znaš šta ćeš s njim. A traje dva-tri dana. Ja lipo kupim u marketu, to može stajati i misec dana i uvijek je sveže. – zaključit će Mato.

VLADA

Kod nas je postalo normalno da osuđujemo Vladu prije nego smo i čuli imena ministara.

Stipan je bio veoma ogorčen na novu Vladu pa kaže Mati:

– Od ovih ministara pošten domaćin ne bi mogao napraviti ni dobru ekipu za berbu kukuruza!

Na to će Mato:

– Jesi li čuo da je naš Tome postao ministar?

Stipa će malo zbunjeno.

– Znaš Mato, u svakoj Vladi ima poštenih ljudi

Alojzije Firanj

DJEČJE ZDRAVLJE – ZDRAVLJE ĐAKA PRVAKA

Pripremila spec. dr. master med. Marija P. Mandić rođena Matarić

U skladu s početkom nove školske godine u narednim tekstovima ćemo više pažnje posvetiti zdravlju naših najmlađih, djece i tinejdžera. Najprije govorimo o pravilnom izboru đačke torbe i pojavi krivljenja kralježnice kod djece.

PRAVILAN IZBOR ŠKOLSKE TORBE:

Većina djece ovog uzrasta još nema dovoljno zrele mišiće kojima trebaju nositi vlastito tijelo i zato prije svega treba povesti računa o veličini i težini prazne školske torbe. Stručnjaci su izračunali da je dozvoljena težina pune školske torbe koju dijete smije nositi oko 10-15 % njegove tjelesne težine. Zato treba voditi računa i o veličini i težini ne samo torbe nego i školskog pribora (sveske s manje listova i bez debelih korica, pernice sa što manje olovaka i flomastera).

Na leđnoj strani torbe treba postojati ojačanje, naramenice trebaju biti široke i mekane da se ne usijecaju u ramena. Najbolje je da postoji i kaiš koji se zakopča oko struka i tako dobije još jedna točka oslonca. Dno ranca ne smije ići ispod struka, a vrh mora biti ispod linije ramena. Također je važno i pravilno nošenje ranca: nosi se na oba ramena, nikako prebačen preko jednog, ili u ruci.

Posljedice neadekvatnih školskih torbi i nepravilnog nošenja su loše držanje djeteta i deformiteti kičmenog stupa i stopala. Od svih ovih poremećaja najrasprostranjenija je skolioza, odnosno bočno ili postranično krivljenje kralježnice.

SKOLIOZA:

To je progresivna iskrivljenost kralježnice na lijevu ili desnu stranu u obliku slova C ili na obje strane u obliku slova S. Katkad je prisutna i na rođenju, ali se najčešće javlja odnosno uoči između 10. i 14. godine te se, kako dijete raste, intezivno pogoršava. Ova »tiha« bolest razvija se postupno, najčešće ne izaziva bolove i obično je teža i dramatičnije napreduje kod djevojčica. Dijete koje ima skoliozu ili njene početke možemo prepoznati po slijedećem:

- Čini se da čitavo tijelo naginje na jednu stranu
- Čini se da su ramena nejednake visine, pri čemu je jedna lopatica izbočenija od druge
- Jedna noga se čini duža od druge
- Bokovi izgledaju nejednake visine
- Leđa izgledaju pogrbljena i nagnuta prema naprijed
- Gledano s prednje strane izgleda da su rebra jedne strane izbočenija i jače međusobno razmaknuta.

Svakako da je neohodno da se odmah obratite liječniku-pedijatru, ukoliko primijetite bilo koji od navedenih poremećaja kod vašeg djeteta. Iako je cilj da se ovakve promjene na kralježnici uoče u najranijem stadiju, pa i od strane roditelja, u praksi se one otkrivaju na redovnim sistematskim pregledima djece kada se u zavisnosti od težine poremećaja počinje s liječenjem istih. Prihvaćeni načini liječenja u najranijoj fazi su posebni program vježbi – fizikalne terapije koja se može raditi kako u kućnim uvjetima tako i pod kontrolom stručno osposobljene osobe, fizioterapeuta. Ortopedski potporni aparat koji se pravi da pristaje trupu bolesnika nosi se radi držanja trupa uspravnim, oko 23 sata dnevno, sve dok kosti ne prestanu rasti (do 16. odnosno do 18. godine). Za veću iskrivljenost potreban je kirurški zahvat kojim se duž kralježnice usađuju metalne šipke i ispravlja zakrivljenost.

Prvi koga je Upravni odbor još na osnivačkoj skupštini »Miroljuba« 1936. godine zadužio da vodi diletantsku sekciju bio je **Stipan Dujmović**, privatnik (kako je u zapisu uneseno njegovo zanimanje). On nije bio samo veza između članova sekcija i Upravnog odbora, već je obavljao i poslove režije, scenografije, a po potrebi je i glumio. Iz te prve godine postojanja diletantske sekcije nije nađeno provjerenih podataka što je ova sekcija spremala i čime je nastupala. Postoje samo uzgredne zabilješke da je ova

sekcija, uz nastup zbora, na nekoj zabavi izvela neki skeč ili je njen član odrecitirao **Miroljubovu** pjesmu.

U ožujku 1938. godine na godišnjoj skupštini za novog pročelnika ove sekcije izabran je **Andrija Bogdan**. Iako je novi rukovoditelj i redatelj po zanimanju bio kolar, diletantska sekcija će te 1938., a naročito 1939. i 1940. godine imati najviše pripremljenih predstava i postizati zavidne uspjehe.

Odlomak iz monografije Društva

**MEĐUNARODNA SMOTRA
AMATERSKIH DRAMSKIH
DRUŠTAVA**